

החברותא

בס"ד ערש"ק פר' שלח (ספרי) כ"א סיון תשס"ז

החברותא בטאנן פנימי לחברים גליון מס 306

פצוצים יקרים

שלח לך אנשים (י"ג, ב') במדרש: הה"ד ידע מה בחשוכא ונהורא עמיה שרא (דניאל ב כב) וכן והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ (י"ג, ב') וכי לקחת מפרי הארץ דרוש לכך איזה התחזקות מיוחדת? אלא ע"י ההתחזקות הנ"ל מתקנים חטא אדה"ר שאכל מעץ הדעת וחטא קין שהקריב מהפסולת. וזהו שאמר המדרש שאם נזכה להתחבר אליו יתברך יתוקן החטא ואתה את נפשך הצלת.

שלח לך אנשים (י"ג, ב') פרש"י: לדעתך אני איני מצוה לך אם תרצה שלח, וצ"ב איך הרהיב משה עוז לשלוח על דעת עצמו ובמיוחד כאשר שליחות זו נכשלה? התירוץ מיניה וביה משה ידע שהם יכשלו ואם הקב"ה ישלח והם יקלקלו אז אחריתם תהיה מרה שבעתיים. העדיף משה שהשליחות יהיה על דעתו כדי להקל בענשם זהו גדלותו של משה שהיה למוד כל הזמן למסור נפשו לטובתם של ישראל. (מתוך קול מנחם)

שלח לך אנשים (י"ג, ב') רש"י: למה נסמכה פרשת מרגלים לפרשת מרים לפי שלקתה על עסקי דיבה ורשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר, וצ"ב הלא מרים דברה באחיה והמרגלים דברו על אדמה ואיך ניתן ללמוד מאחד על השני. התירוץ שמשה רבינו היה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה שהיה נחשב בעיני עצמו כאדמה ממילא יש כבר השואה ממשה לארץ ישראל.

ויקרא משה להושע בן נון יהושע (י"ג, ט"ז) תרגום יונתן: וכדי חזא משה ענוותנותיה קרא משה להושע בן נון יהושע. הענוה יסוד החכמה כי החכמה מאין תמצא החכמה באה ע"י בחינת אין שהיא מדת הענוה. משה נתן ליהושע מהענוה שלו ומאותו האור האציל על יהושע.

ויקרא משה להושע בן נון יהושע (י"ג, ט"ז) רש"י: התפלל עליו י-ה יושיעך מעצת מרגלים. כששמע יהושע שאלדד ומידד מתנבאים במחנה משה מת יהושע מכנים. אמר אדוני משה כלום כי יהושע מיאן להיות מנהיג. בענין זה חשב משה שמרוב ענותנותו יצטרף לעצת מרגלים לכן ברכו י-ה יושיעך. (נחל איתן)

עלו זה בנגב ועליתם את ההר (י"ג, י"ז) אמרו חז"ל (בבא בתרא כה): הרוצה שיחכים ידרים, רמו ועליתם את ההר שתגיעו למדרגה גבוהה של חכמה עליונה, וראיתם את הארץ - את הארציות והגשמיות מה היא - איזה ערך לכל הבלי העוה"ז הכל הבלים.

כי חזק הוא ממנו (י"ג, י"א) פרש"י: כביכול כלפי מעלה אמרו. וה"פ מה שהם חזקים הלא זה ממנו יתב"ש ולא יקח בחזרה את מתנתם שנתן להם - מזה חששו המרגלים.

ארץ אוכלת יושביה (י"ג, י"ב) ארץ היא בחינת אמונה כמ"ש (תהלים ל"ו) שכן ארץ ורעה אמונה, וזהו אוכלת יושביה כי כשנכנס לארץ שהיא בחינת אמונה נאכל אצלה היינו שנתהפך למהותה. היינו כשדבוק לצדיק ומאמין בו שהוא בחינת ארץ נאכל להצדיק ונהפך למהות הצדיק ממש. (לקוטי מוהר"ן)

ויפול משה ואהרן על פניהם וגו' (י"ד, ה') המנהיגים מקבלים כח והשראה מאת העם, וכאשר חטא העם לא היה במשה ואהרן כח לעמוד.

טובה הארץ מאד מאד (י"ד, ז') מצינו מאד הנאמר על השפלות מאד מאד הוי שפל רוח ומצינו מאד אצל ממון כמש"כ בכל מאדך. רק כאשר מקשרים הממון עם השפלות יש אחיזה בארץ ישראל.

חטא המרגלים נגרמה מזה שהמרגלים אמרו דברים שניתן היה לפרשם בתרי אנפי ורק אחרי שהעם ביארו את הדבר על דרך הוצאת דבה נתעודרו אף הם להוציא דיבת הארץ, אבל יהושע וכלב השאירו את השליחות בדבר ה' אם חפץ בנו ה' ונתנה לנו. פרשת מרגלים מסמל דוגמא לכל מערכת החיים. הספק הוא הגורם ההרסני ביותר.

ונתנו על ציצת הכנף פתיל תכלת (ט"ז, ל"ח) 'ציצית' גמטריה 'צדקות' תכלת מדמה להקב"ה, וזהו ונתנו על ציצת פתיל תכלת כי תכלת לבד לא יביא להדמות להקב"ה. (בית ישראל השלם)

שיחת הרא"ש ז"ע א"א ע"פ פ"ר פנחס תלמי"א (לפניות ב'ק"ר). נכתב ע"י הר"פ כ"פ הבית.

חובת ההתבוננות

במחי יד ואמר שלא יתכן שמיד עם התחלת הפעולה קיימת כבר הבהירות שהאדם אינו כלום והכל מציאות הוי", אין מהלך כזה בכלל, בהכרח שהאדם עושה את הפעולה מתוך תכנון ומחשבה פנימית אלא שיתכן שלא ירגיש כלל כגורם שהביא את הפעולה מפני שלא מתבונן כראוי. אבל לומר שהאדם עושה פעולה ואינו יודע הגורם של הפעולה מפני שהוא בביטול מוחלט וכל הנעשה הוא מציאות הוי" ב"ה גרידא זה לא נכון.

הרא"ש חזר והדגיש האדם חייב להתבונן ואם אינו מתבונן הוא מחטיא את המטרה אלא שברבוי ההתבוננות על עצמו ועל הגורמים שהביאו אותו לעשות את הפעולה ועל התשובה העתידית שעולה מתוך העשיה הנקודתית. רבוי התבוננות יביאהו אל ההכרה שיש עומק בתוך עומק כך שהתשובה השטחית אינה אלא כסוי למחשבה המעמיקה, והמחשבה המעמיקה אינה אלא כסוי למחשבה שהיא עוד יותר מעמיקה עד שמגיע להבנה ולהכרה שאת האמת המוחלט אינו יודע. ומכיון שלכל פעולה יש כתובת, כך מגיע האדם להכרה שהאדם אינו כלום וכל מעשה שעושה אינו אלא מציאות הוי" יתברך שמו.

ככל שהאדם יעמיק בהתבוננות יעלה כוונות מוסתרות המסוגלות לשנות את מה שנראה על פני השטח. לדוגמא על פני השטח רואים שהאדם עשה פעולה המוגדרת כפעולה טובה. האדם מהלל את עצמו על הפעולה שעשה, אנשים אחרים שמתחברים אל הפעולה גם הם מהללים אותו על הפעולה, וכאשר מתבונן בגורמים שהביאו אותו אל הפעולה הוא מגלה שהדחף לעשיית הפעולה הטובה בא מכח ההרגל בחיפוש סיפוק (ויד פעליו גוט - להרגיש טוב) כך שלפני העשיה הטובה חיפש סיפוק בעת עשיית הפעולה הרגיש סיפוק. ושיא הסיפוק קבל בשעה שאחרים הללו אותו...

מאידך על פני השטח רואים אדם שעושה פעולה המוגדרת כפעולה לא טובה, האדם אינו מסוגל

מכל פעולה שהאדם עושה יש מה ללמוד בין פעולה הנראית כפעולה פשוטה ובין פעולה הנראית כפעולה מסובכת, ואפילו פעולה הנראית לכאורה שאינה פעולה כמו הזהיר שלא לטלטל בשבת אפילו במקום שיש עירוב. ואפילו פעולה הנראית שאינה נחוצה. בכל אלו צריך האדם לדעת שהפעולה נעשית מתוך איזה גורם שדחף אותו אל הפעולה ושיש בכל הנעשה מטרה עבור ההמשך.

כל אדם חייב להיות עם חשבון הנפש לדעת ולהבין מה הוא הגורם שהביא אותו לעשות את הפעולה המסויימת ומאידך לעשות חשבון הנפש לאיזה נקודת המשך תביא אותו הפעולה שעשה. אין הבדל אם הפעולה קשורה לעשיה או שהפעולה קשורה למניעת עשיה, כי מניעת העשיה נחשבת לעשיה בכל המובנים ובכל הענינים. וכן אין הבדל אם הפעולה נראית כפעולה נחוצה לפעולה הנראית כלא נחוצה. בפועל יש קשר בין דבר לדבר וחובת האדם להכיר בהם כדי לדעת מה עתיד להשתמש מפעולת ההוה בעתיד הקרוב.

האדם רגיל להתחבר אל הפעולות הנראים כפעולות טובות ומתנכר מפעולות הנראים כפעולות לא טובות. גישה כזאת אינה נכונה כלל. האדם צריך לכלול בתוך ההכרה וההתבוננות את כל חלקי החיים, על מי הוא עובד!!! אם לא על עצמו, ממי הוא מתעלם, אם לא מעצמו, ומה ירויח האדם שיעשה כל מיני פעולות ולא יהיה לו כל התבוננות וחשבון נפש לדעת מהיכן הגיע הדחף לפעולות שנעשו ולכן יגיעו תוצאות והשפעות של הפעולות.

הרא"ש נשאל הרי אנו למידין לראות בכל פעולה את ההשגחה הפרטית ולדעת שהאדם אינו עושה כלום והכל מציאות הוי" ברוך הוא, ואיך אנו נדרשים כ"כ להתבונן בצד המעשי של כל הפעולות שהאדם עושה כאילו שהעשיה נעשית ע"י האדם ועבור האדם. הרא"ש דחה שאלה זו

מן החטא והוא מחמת אי העמקת החשיבה אינו מסוגל להגיע לנקודת האמת שלולא הסיבה הנ"ל היה כבר מזמן לאחר החטא. וא"כ זה שלא נגרר לכך אינו אלא חסדי ה' המרובים כך שלית ליה מגרמי כלום והכל מאתו יתברך שמו.

הרא"ש הרחיק לכת בהבנת הענין ואמר שיתכן שהתינוקות שלכאורה בגללם מנע עצמו מהחטא הם בעצם היצו"ר - (השד בלשונו של הרא"ש) כי הוא הביא אותו לידי המחשבה הזרה והוא הביא לו את התינוקות שיפחד מהם וימנע מהכשלונו, ואז השטן-השד ילכוד אותו בהרגשת הגאווה של כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, כי האדם הנ"ל באם לא יתבונן כראוי לא יכיר בהשתלשלות הדברים רק יזכור איך שהיה לו הרהור ואיך שבפועל התגבר ולא ידע כלל מה מסתתר בתוכו.

לאור הדברים האמורים ברור שאין מנוס מלהתבונן בכל עת ובכל שעה על כל פעולה שהאדם עושה ורק לאחר התבוננות אמיתית יוכל להבחין במצב בו הוא נמצא. כאשר במצב של בטחון עצמי עלולה הבטחון להזיק לו ולהביא אותו לידי גאווה ואם הוא במצב של דכאון העלולה לסבך את האדם ולהשליכו לתהומות העצבות והיאוש. הן בזה שהוא מפחד מכל מיני גורמים בטבע (רוחות חשך קולות וכדו') המצריך אותו להעבירם לפחד ה' וכן על זה הדרך. הצד השווה שבהם שהאדם צריך להגיע לבהירות איך שהוא בסכנה מתמדת כי לפתח חטאת רובץ וכי הנטיה של האדם להמשך לצד הכשלונו, ושהאדם מסוגל להגיע לגרוע ביותר כמו שאמר הכתוב (תהלים צד) לולי ה' עזרתה לי כמעט שכנה דומה נפשי, וכדרשת חז"ל יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ולולא ה' עזרתה לו כמעט שכנה דומה נפשו. אלא שהקב"ה מסובב כל הסיבות שולח סיבות מקצה העולם עד קצהו על מנת למנוע מהאדם את הכשלונו לפעמים בדמות של תלמיד ולפעמים בלבוש של פחד, הצד השווה שבהם שצריך ללמוד מכל הדברים האלו להגיע לפחד ה'.

כאשר יגיע האדם לפחד ה' יגלה להפתעתו שכל

להלל את עצמו על הפעולה הלא טובה שעשה וכמובן שאנשים אחרים ששמו לב לאדם ולפעולותיו חשים זלזול כלפיו. וכאשר מתבונן בגורמים שהביאו אותו אל הפעולה ההיא. הוא מגלה שהדחף לעשות את הפעולה הלא טובה באה מתוך כאב ותסכול (א צוקלאפטע נשמה - נשמה מיוסרת מכות).

הרא"ש פנה לחברים כאילו בשאלה על מי יש לרחם יותר, על זה שעשה פעולה טובה מכח ההרגל וחיפוש הספוק, או על זה שעשה פעולה לא טובה מתוך כאב ותסכול! בלי כל צל של ספק בעל ההרגל והספוק יקשה מאד להעמיק חשוב ולהגיע להכרה שהכל מציאות הו"י כי הלא יצטרך על ידי זה לוותר על הסיפוק וזה יהיה לו קשה, אבל הנשמה המדוכאת כאשר יעמיק חשוב ויגלה אשר - גם שם ידך תנחני ותאחזני ימינך (תהלים קלט). יוכל בכח ההכנעה וההתבטלות להשי"ת להתעלות מהכאב ולחיות בצלו של הקדוש ברוך הוא ולהיות - כגומל עלי אמו כגומל עלי נפשי (שם קליא) לית ליה מגרמי כלום בלתי לה' לבדו.

ההתבוננות מגלה עולמות נפלאות אשר בלעדיה העניינים נראים אחרת. למשל איש חינוך המתעסק רבות בחינוך ילדי ישראל ומפורסם כמומחה ומצליח בתפקידו. איש חינוך זה סיפר להרא"ש שהתלמידים מונעים ממנו להמשך אחרי הרהורים רעים העלולים להביאו לידי חטא. כי אם יתן דרור להרהורים אינו יודע אם מתי איפה ואיך יהיה המעצור. הסיפור הזה מלמד אותנו בכמה אפשרויות, א. יתכן ואם לא היה מתבונן היה נכשל כי ההתבוננות הביא אותו להכיר בסכנה. ב. יתכן שגם אם לא היה מתבונן היה מחזיק מעמד, אבל אז היה עוטר את עצמו בהילה של עובד ה' שהיה מרגיש בגדלות העצמית, איך שעבר עליו הרהור רע שעלול להביאו לידי חטא וידע לעצור את המחשבה טרם ההפשטה בכל נימי הרגש שבגוף. כי מאחר ולא התבונן לא שם לב כלל איך מצדו היה נכשל ורק הפחד מה יאמרו התינוקות הוא זה שעצר בעדו נמצא שהתינוקות היו הסיבה מאת השי"ת למנוע

המשך מעמ' קודם

מתקוטטים נושכים בורחים ואח"כ חוזרים בחזרה לאותו תהליך מתקוטטים נושכים ובורחים. מי שהגיע לפחד ה' שמהותו אהבת ה' לומד להכיר איך שאהבת ה' נראית. קיימות מניעות טבעיות מכח מציאות האנוש, אותה מציאות אנוש הגורמת לאדם את תחושת היראה והפחד דוחפת את האדם להתבוננות יתר. התבוננות היתר מביאו להכיר שיש בורא ומנהיג ותחושת היראה והפחד אינו אלא בכדי להגיע לפחד ה' וכאשר מגיע לפחד ה' מתעוררת התקרבות נפשית נעימה שהיא מציאות הרחמים, ואז חש במהפך המיוחד כאחד שעובר מכסא של דין לכסא של רחמים.

וכמו הכלבים הבורחים וחוזרים, כך מתחדש אצל האדם התהליך מניעות טבעיות פחד מהמציאות צורך בהעמקת ההתבוננות וכן על זה הדרך עד שנגיע לשלמות הבריאה שלמות האדם שאז תהיה התגלות בורא בהתגליא ואז יחדרו לשורש הבריאה שהיא כולה רחמים כי - מפי עליון לא תצא הרעות והטוב (איכה ג). השי"ת יעזרנו שנוכל להחזיק מעמד בכל עת ושנראה בחסדים גלויים אכ"ר.

מציאות הוי' ברוך הוא המונע ממנו להכשל, בא מציאות הרחמים המתלבש בגבורות הנראים כאילו התלמידים מפריעים... וכאשר יראה שהכל בא מציאות הרחמים, עובר האדם מכסא של יראה לכסא של אהבה כי מה שהיה נראה עד עתה יראות פחדים מצוקות נסיונות וכו' מתגלה כעת שהכל מאת השי"ת הבוחר בעמו ישראל באהבה. כאשר האדם מגיע להתגלות מציאות הרחמים אהבת ה' מתהפכת אצלו כל מערכת החשיבה מה שהיה נראה אתמול מפחיד נראה היום מלטף ואוהב, ולא מתוך הרגל וסיפוק אלא מתוך ההכרה בהתגלות בורא כמו שאמר דוד המלך ע"ה (תהלים קי"ח) מן המצר קראתי י-ה ענני במרחב י-ה, האדם מביע פחד ומצוקה והקב"ה מראה לו שבכל צרתם לו צר ועי"ז מביאו אל פחד ה' שהיא האהבה האמיתית שבין אדם למקום.

הרא"ש הוסיף ואמר: כאשר האדם מגיע לאהבת ה' מתוך ההתבוננות הנ"ל אזי האהבה הטבעית שיש בבריאה עוזרת לו להכיר באהבת ה'. לדוגמא: האדם מתבונן בהתנהגות הכלבים האוהבים להשתעשע ביניהם, השעשוע נראה ע"י המסתכל מבחוץ כאלו הם מתקוטטים ונושכים זה את זה. התהליך חוזר על עצמו

שהשמחה במעונם

הר"ר שמואל קלירס ומשפ' להכנס הנכד לעול המצוות

הר"ר משה ברזל ומשפ' להכנס הבן לעול המצוות

הר"ר אמנון כוודר ומשפ' להכנס הבן לעול המצוות

הר"ר שחר הדר ומשפ' להכנס הבן לעול המצוות

משפ' גולדשטיין לנישואי הנכדה

הר"ר מרדכי יוסף וילקומיץ ומשפ' לנישואי הבת

הר"ר בנימין סירוטה ומשפ' לנישואי הבת

הר"ר ישראל חיים קרול להולדת הבן

י"ל ע"י
מערכת החברותא
רח' שרני 3
02 - 5829688 ☎
פקס: 02 - 5325477
ת.ד. 5080
ירושלים 91050

